

บทที่ 4

วิเคราะห์หลักเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้

การดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศนั้น โดยทั่วไปผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาโดยตรงเนื่องจากใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีพนักงานอัยการแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา แต่อย่างไรก็ตามผู้เสียหายอาจเริ่มดำเนินคดีอาญาได้โดยการร้องทุกข์ต่อพนักงานอัยการหรือตำรวจ เพื่อให้ดำเนินคดีต่อไปได้

ในบางประเทศเช่นประเทศเยอรมัน แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะบัญญัติให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาบางฐานความผิดได้¹ แต่การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายก็อยู่ในข้อจำกัดหลายประการเช่นจะต้องผ่านการประนีประนอมยอมความ (Reconciliation) ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดต่อหน้าผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมมาแล้วแต่ไม่สำเร็จ ซึ่งจะต้องยื่นใบรับรองแสดงผลการประนีประนอมพร้อมคำฟ้องด้วย² และผู้เสียหายจะต้องจัดหาหลักประกันสำหรับค่าธรรมเนียมซึ่งอาจจะทำให้จำเลยเสียหายเช่นเดียวกับการเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่ง³ แต่เมื่อได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลไปแล้ว ผู้เสียหายไม่มีอำนาจประนีประนอมยอมความกับจำเลยได้อีก จะทำได้ก็โดยการถอนฟ้องระหว่างการดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเท่านั้น⁴

ในประเทศอังกฤษแม้ว่าประชาชนทุกคนจะมีสิทธิฟ้องคดีอาญา แต่การดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาถือว่าเป็นการกระทำในนามของกษัตริย์ (Crown) และเป็นเรื่องของแผ่นดิน เมื่อได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว โจทก์จำเลยไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันเองโดยผลการหากโจทก์หรือจำเลยประสงค์ที่จะให้คดีอาญาระงับไป ก็อาจกระทำได้โดยร้องขอไปยัง

¹Eberhard Schmidt Dr. Translated by Dr. Horst Niebler The German Code of Criminal Procedure. American Series of Foreign Penal Code 10, (London : Sweet & Maxwell Limited , 1973), Section 374 .

²Ibid. Section 380.

³Ibid. Section 379.

⁴Ibid. Section 391.

Attorney General เพื่อให้ออก Nolle Prosequi อันมีลักษณะเป็นคำสั่งของกษัตริย์ว่า การฟ้องคดีอาญาเรื่องนี้ให้เป็นอันยุติลง ซึ่ง Attorney General เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะ ยุติคดีได้โดยทำเป็น Nolle Prosequi และจะต้องกระทำในระยะเวลาก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำ พิพากษา⁵

สำหรับประเทศไทยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้ผู้เสียหายมีอำนาจ ฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้⁶ โดยเฉพาะการดำเนินคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายใช้สิทธิระงับคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง กล่าวคือจะถอนคำร้องทุกข์เสีย เมื่อใดก็ได้⁷ และจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้⁸ ซึ่งการตรวจสอบ การใช้สิทธิระงับคดีก็กระทำได้อย่างจำกัด ซึ่งมีปัญหาที่น่าจะนำมาพิจารณาก็คือ ระยะเวลา ในการใช้สิทธิระงับคดี และการตรวจสอบการใช้สิทธิระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของ ผู้เสียหายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่

4.1 ระยะเวลาในการใช้สิทธิระงับคดี

การดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของผู้เสียหายอาจกระทำได้ 2 ทางคือ โดยการร้องทุกข์มอบคดีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลหรือผู้เสียหายอาจ เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาดังกล่าวเองก็ได้

หากผู้เสียหายประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินคดี กฎหมายกำหนดไว้ อย่างชัดเจนว่าให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน⁹ หรืออาจร้องทุกข์ต่อพนักงาน

⁵คณิง ภาไชย, "วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ" วารสารอัยการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 108 (กันยายน 2529), หน้า 15.

⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 (2).

⁷ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคหนึ่ง.

⁸ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง.

⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 123 วรรคหนึ่ง.

ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวนและเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมายก็ได้¹⁰

การร้องทุกข์มีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของเจ้าพนักงาน เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้ทำการสอบสวนวันแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ¹¹ ในส่วนของพนักงานอัยการกฎหมายก็มีบัญญัติห้ามมิให้ฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน¹² แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคำจำกัดความของการสอบสวน หมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินกิจการทั้งหลายอันตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้ทำผิดมาฟ้องลงโทษ¹³ การสอบสวนจึงครอบคลุมเนื้อหา 2 ประการคือ การรวบรวมพยานหลักฐานอย่างหนึ่งและการใช้มาตรการบังคับคดีอีกอย่างหนึ่ง ในส่วนของ การสอบสวนที่เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานทั่วไปนั้นแม้จะไม่มีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายพนักงานสอบสวนก็สามารถกระทำได้ แต่อย่างไรก็ตามหากจะใช้มาตรการบังคับเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาแล้ว จำเป็นต้องมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายพนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจทำการสอบสวนได้ ความหมายของคำว่า การสอบสวน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 และมาตรา 121 นี้ ท่านอาจารย์ ดร. คณิต ฃ นคร เห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนผู้ต้องหาเท่านั้น¹⁴ ซึ่งการสอบสวนผู้ต้องหาจะมีการใช้มาตรการบังคับตามมาเมื่อพิจารณาเรื่องการจับกุมให้มีคำร้องทุกข์ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ได้ทำการสืบสวนหรือสอบสวนไปทั้งหมด หรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดตามคำขอร้องให้ช่วยเหลือ ให้ตกเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานชั้นจัดการให้มีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ"¹⁵ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าการสอบสวนความผิดอันยอมความได้ก่อนมีคำร้องทุกข์

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 124 วรรคแรก.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรค 2.

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11).

¹⁴ คณิต ฃ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 131.

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 125.

ของผู้เสียหายก็อาจกระทำได้ แต่หากการสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนผู้ต้องหาซึ่งจะต้องกระทำทุกคดีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลตามหลักฟังความทุกฝ่าย¹⁶ จำเป็นต้องมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าการเริ่มทำการสอบสวนคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของพนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย แต่หากจะต้องทำการสอบสวนผู้ต้องหาเพื่อฟ้องคดีแล้ว คำร้องทุกข์ของผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะต้องทำก่อนที่จะทำการสอบสวนต่อไป

เมื่อได้ร้องทุกข์ไปแล้ว ต่อมาผู้เสียหายประสงค์จะระงับคดีดังกล่าวเสียโดยการถอนคำร้องทุกข์ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนเหมือนการร้องทุกข์ บัญญัติไว้แต่เพียงว่าจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ แต่จะขอถอนคำร้องทุกข์ต่อใครและการที่กฎหมายกำหนดว่าจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ให้หมายความอย่างไร อาจแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1. กรณีที่ยังไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล การถอนคำร้องทุกข์กรณีนี้ไม่มีปัญหา ผู้เสียหายต้องขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ไปร้องทุกข์ไว้แต่แรก กล่าวคือ ร้องทุกข์ไว้ ณ ที่ใดก็ต้องไปขอถอนคำร้องทุกข์ ณ ที่นั้นและพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ร้องทุกข์เพราะกฎหมาย ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายอย่างกว้างขวางที่จะแสดงความประสงค์ไม่เอาผิดแก่ผู้ต้องหา ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนเพียงแต่บันทึกไว้เป็นหลักฐานและให้ผู้ร้องทุกข์ลงชื่อไว้

ในกรณีที่คดีอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการก่อนฟ้อง ทั้งนี้ที่สำนวนการสอบสวนถูกส่งไปยังพนักงานอัยการโดยชอบแล้ว อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะหมดลงทันที พนักงานสอบสวนจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความสั่งจากพนักงานอัยการเท่านั้น¹⁷ แม้ว่าคดีจะพ้นจากอำนาจของพนักงานสอบสวนแล้วก็ตาม แต่พนักงานสอบสวนก็ยังคงประสานงานกับพนักงานอัยการอยู่ ดังนั้นผู้เสียหายจึงขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก็ได้ สำหรับพนักงานสอบสวนเมื่อผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะทำบันทึกเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อส่งคดีต่อไป ส่วนพนักงานอัย

¹⁶ คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 130.

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 140-144.

การนั้น เมื่อผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานอัยการ หรือพนักงานอัยการทราบการถอนคำร้องทุกข์จากบันทึกของพนักงานสอบสวนที่เสนอขึ้นมาถือว่าม่เงื่อนไขระงับคดีเกิดขึ้น พนักงานอัยการขอที่จะสั่งระงับคดี ซึ่งการสั่งระงับคดีเป็นอำนาจโดยเด็ดขาดของพนักงานอัยการและไม่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145¹⁸

2. กรณีที่มีการยื่นฟ้องคดีเรื่องนั้นต่อศาลแล้ว คดีนั้นได้มีการสอบสวนจนเสร็จสิ้นและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการและได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว คดีย่อมพ้นจากอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ โดยหลักการแล้วพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจึงไม่อาจดำเนินการให้ได้¹⁹

เมื่อพนักงานสอบสวนไม่อาจดำเนินการให้ได้ มีปัญหาว่าผู้เสียหายจะทําอย่างไรต่อไป จะถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลได้หรือไม่ ตามหลักแล้วผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อใคร ณ ที่ใดก็ต้องไปขอถอนคำร้องทุกข์ต่อผู้นั้น ณ ที่นั้น ผู้เสียหายจะขอถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลไม่ได้ เพราะศาลไม่ใช่พนักงานสอบสวน และไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ทั้งไม่ใช่ผู้รับคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายไว้แต่แรก และถ้าพิจารณาเฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายเพียงแต่ขอแก้คำร้องทุกข์แล้ว จะเห็นได้ชัดว่าศาลไม่อาจดำเนินการให้ได้เลย จึงเห็นว่าศาลไม่น่าจะมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย

¹⁸ คณิต ณ นคร, "การสั่งคดีและคำสั่งคดีของพนักงานอัยการ" วารสารอัยการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2521, หน้า 31 และดู คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หน้า 133

¹⁹ หากจะถือว่าเมื่อฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้ต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายยังสามารถถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้อีก ก็จะทำให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น เช่นมีการถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนก็ไม่ได้แจ้งให้ศาลทราบ ศาลก็ดำเนินคดีต่อไปจนมีการอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกาไปแล้ว และมารู้ในภายหลังว่ามีการถอนคำร้องทุกข์ทำให้คดีอาญาระงับก่อนการอ่านคำพิพากษา ก็จะมีปัญหาต่อมาว่าการอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ชอบก็จะต้องมีการแก้ไขในภายหลังอีก

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะเห็นได้ว่า เรื่องการร้องทุกข์เป็น เรื่องที่จะต้องกระทำในชั้นสอบสวน ต่างกับเรื่องถอนฟ้องหรือยอมความซึ่งเป็น เรื่องในชั้นศาล และการที่กฎหมายได้บัญญัติสองเรื่องนี้ไว้ต่างหากจากกันโดยบัญญัติเรื่องการถอนฟ้องและยอมความไว้ในมาตรา 35 วรรคสอง อันเป็นบทบัญญัติในหมวดการฟ้องคดี ส่วนเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ได้แยกไปบัญญัติไว้ในมาตรา 126 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวน และมาตรา 35 วรรคสองก็เป็นเรื่องคดีมาสู่ศาลแล้วและกล่าวถึงการถอนฟ้องและยอมความสองประการนี้เท่านั้นมิได้กล่าวถึงเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ไว้เลย แม้มาตรา 39(2) จะกล่าวถึงเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ การถอนฟ้องและการยอมความ มีผลทำให้คดีอาญาเรื่องนั้นระงับไป มาตรา 35 วรรคสองก็มีได้กล่าวถึงการถอนคำร้องทุกข์ไว้ด้วยยอมเป็นการเข้าใจโดยปริยายว่าการถอนคำร้องทุกข์ตามมาตรา 39(2) เป็นกรณีที่ดียังไม่มาสู่ศาลจึงจะใช้วิธีถอนคำร้องทุกข์ได้

อาจกล่าวได้ว่าคดีอาญาความผิดอันยอมความได้นั้น เมื่อยื่นฟ้องต่อศาลแล้วไม่น่าจะมีการถอนคำร้องทุกข์ได้อีก โดยเฉพาะการขอถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลไม่น่าจะทำได้ หากผู้เสียหายประสงค์จะให้คดีระงับตามมาตรา 39(2) ก็กระทำได้โดยการถอนฟ้องเท่านั้น ฉะนั้นข้อความในมาตรา 126 วรรคแรกที่บัญญัติว่าผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ระงับใดหรือเมื่อใดก็ได้ไม่น่าจะหมายถึงการขอถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก่อนที่พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นต่อศาลเท่านั้น

จากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 ที่บัญญัติไว้ว่า "ถ้าจำเลยคัดค้านให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย" ทำให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า การถอนคำร้องทุกข์จะต้องกระทำก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาล เนื่องจากการถอนฟ้องและการถอนคำร้องทุกข์ต่างก็มีผลทำให้สิทธินัดคดีอาญามาฟ้องระงับ หากถือว่าผู้เสียหายมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ในชั้นศาลได้เช่นที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านๆ มาแล้ว การคัดค้านการถอนฟ้องของจำเลยก็จะไม่มีผลอะไรเลย เพราะแม้จำเลยจะคัดค้านการถอนฟ้องผู้เสียหายก็ยังระงับการดำเนินคดีอาญาโดยการถอนคำร้องทุกข์ได้อยู่ดี แต่ถ้าถือว่าการถอนคำร้องทุกข์ต้องกระทำต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น เมื่อได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายก็ไม่สามารถถอนคำร้องทุกข์ได้อีก หากใช้สิทธิระงับคดีอาญาโดยการถอนฟ้องเมื่อจำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ศาลจะต้องยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสียและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ซึ่งการคัดค้าน

ย่อมจะทำให้เกิดผลตามความประสงค์ของจำเลย คือมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยให้กระจ่างแจ้งได้

เมื่อการถอนคำร้องทุกข์จะต้องกระทำต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการก่อนที่พนักงานอัยการ โจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นต่อศาล การที่มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้เสียหายมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวได้ก่อนคดีถึงที่สุด และการถอนคำร้องทุกข์กระทำต่อศาลได้นั้น²⁰ จะเป็นการตีความขยายหลักกฎหมายในเรื่องนี้มากเกินไป เพราะเมื่อฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ก็ใช้ว่าผู้เสียหายจะใช้สิทธิระงับการดำเนินคดีโดยวิธีอื่นไม่ได้อีกแล้วก็ไม่เนื่องจากผู้เสียหายอาจจะระงับการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ โดยการถอนฟ้องคดีนั้นเสียได้อยู่แล้ว ไม่มีหลักกฎหมายสนับสนุนให้ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นศาล เมื่อมีหลักกฎหมายได้บัญญัติเกี่ยวกับการใช้สิทธิระงับคดีของผู้เสียหายไว้เป็นหลักเกณฑ์เฉพาะอย่างแล้ว เมื่อผู้เสียหายประสงค์จะใช้สิทธิระงับคดีโดยวิธีใดก็จะต้องทำให้ถูกต้องกับหลักเกณฑ์อย่างนั้น จะอนุโลมให้ใช้หลักอย่างเดียวกันตลอดไม่ได้ ด้วยความเคารพต่อคำพิพากษาดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ เมื่อโจทก์ได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้วผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ไม่ได้ และศาลก็ไม่มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์นั้น

สำหรับการระงับคดีอาญาโดยการถอนฟ้องนั้น เนื่องจากการฟ้องคดีเป็นการดำเนินคดีในชั้นศาล ดังนั้นหากผู้เสียหายต้องการจะถอนฟ้องก็ต้องยื่นคำร้องขอถอนฟ้องต่อศาล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคสอง บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะระงับการดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ โดยจะถอนฟ้องในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ ซึ่งผลของบทบัญญัติดังกล่าวตราบได้คดียังไม่ถึงที่สุด คือคดียังค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ดี ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็ดี หรือยังอยู่ในระหว่างอายุอุทธรณ์หรือฎีกาของผู้เสียหายมีสิทธิถอนฟ้องได้เสมอ

การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายถอนฟ้องได้จนถึงเวลาก่อนคดีถึงที่สุดนั้นดูจะเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เสียหายมากเกินไป การถอนฟ้องไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาแผ่นดินหรือคดีอาญา

²⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1374/2509, 2639/2519, 932/2529, 1444/2530 และคำสั่งคำร้องของศาลฎีกาที่ 1/2528.

ความผิดอันยอมความ ได้ก็น่าจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน คือการถอนฟ้องต้องกระทำก่อนเมื่อคำพิพากษาของศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นเมื่อคำพิพากษาในคดีความผิดอันยอมความได้แล้ว ถ้ายอมให้ผู้เสียหายถอนฟ้องได้ ก็เท่ากับยอมให้ทำลายคำพิพากษาของศาลชั้นต้นนั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าในบางกรณีโจทก์ถือเอาผลของคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นเครื่องมือที่จะบีบบังคับ ให้จำเลยต้องยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ตนมากยิ่งขึ้นกว่าที่โจทก์ควรจะมีสิทธิ เป็นการเปิดโอกาสให้โจทก์บางคนอาศัยศาลเป็นเครื่องมือ ไปบีบบังคับจำเลยได้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล โดยทั่วไปจะแก้ไขไม่ได้โดยเด็ดขาด²¹ กล่าวคือ ศาลทุกศาล ไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อ่านแล้วของตนไม่ว่ากรณีใด ๆ และศาลสูงก็ไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่าง โดยผลการวันแต่จะ ได้มีการอุทธรณ์หรือฎีกาขึ้นมา

การที่กฎหมายบัญญัติให้ถอนฟ้องคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ นั้น เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้อ่านไปแล้วผู้เสียหายถอนฟ้องได้ ซึ่งจะมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป และคำพิพากษาของศาลก็ย่อมระงับไปในตัว ไม่มีผลอีกต่อไป²² ศาลต้องจำหน่ายคดี ผลจากการใช้สิทธิระงับคดีของผู้เสียหายดังกล่าวทำให้เกิดแนวแบ่งแยกที่ว่า ในขณะที่ศาลเป็นผู้ทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง ไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งของตนเอง และศาลสูงก็ไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่าง โดยผลการเช่นเดียวกัน แต่ผู้เสียหายกลับมีอำนาจลบล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวได้ ทำให้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษาเสียไป

เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินคดีอาญากับการดำเนินคดีแพ่ง จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีแพ่งแตกต่างกับการดำเนินคดีอาญาในสาระสำคัญประการหนึ่ง คือหลักในการดำเนินคดีอาญานั้นถือหลักการตรวจสอบ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานและศาลที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา และในการนี้ เจ้าพนักงานและศาลมีอำนาจหน้าที่ค้นหาความจริง โดยไม่มีข้อผูก

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 190, 215 และ 225.

²² ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม, "การยอมความในคดีอาญา" วารสารกฎหมาย ปีที่ 5 ฉบับที่ 2, 2523, หน้า 115.

มีมติใดๆ²³ ส่วนในคดีแพ่งนั้นถือหลักความตกลง ซึ่งคู่ความเป็นผู้กำหนดข้อเท็จจริงที่จะนำมาตีแผ่ในศาลรวมทั้งข้อเท็จจริงที่จะต้องพิสูจน์กันด้วยพยานหลักฐาน ดังนั้นในคดีแพ่งคู่ความจึงตกลงประนีประนอมยอมความกันได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด²⁴

แต่อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็บัญญัติให้ระงับคดีหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วได้เฉพาะการตกลงประนีประนอมยอมความเท่านั้น จะระงับคดีโดยการถอนฟ้องไม่ได้ ดังปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 175 และแม้มาตรา 175 ไม่ได้กำหนดว่าต้องทำก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแต่การถอนฟ้องมีผลทำให้ศาลจำหน่ายคดี ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ไม่มีคดีที่จะจำหน่าย ฉะนั้นจึงจะถอนฟ้องเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วไม่ได้²⁵

ในขณะที่การดำเนินคดีแพ่งซึ่งเป็นการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของคู่ความ กฎหมายให้ถอนฟ้องได้เฉพาะก่อนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเท่านั้น แต่การดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ ซึ่งเป็นการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมกฎหมายกลับบัญญัติให้โจทก์ถอนฟ้องได้ตลอดระยะเวลาก่อนคดีถึงที่สุด แม้ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วก็ตาม จึงทำให้เกิดความลักลั่นระหว่างหลักการดำเนินคดีอาญากับการดำเนินคดีแพ่ง ในคดีอาญานั้นถือหลักการตรวจสอบ เมื่อเจ้าพนักงานและศาลได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา และมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีแล้ว ฝ่ายที่ไม่พอใจคำตัดสินชี้ขาดก็อาจอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป แต่ไม่ควรให้สิทธิในการระงับคดีโดยการถอนฟ้องอีกต่อไป มิเช่นนั้นแล้วก็จะทำให้การดำเนินคดีอาญาขาดความแน่นอน

ส่วนการยอมความในคดีอาญาความผิดอันยอมความได้นั้น เป็นการที่ผู้เสียหายตกลง

²³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131, 143, 175 และ 228.

²⁴ คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งแรก กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528, หน้า 5.

²⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 1045/2492, คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 1014/2514, คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 405/2519.

ระงับข้อพิพาทหรือความผิดที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดหรือจำเลย โดยไม่ตั้งใจว่ากล่าวเอาความ
อีกต่อไป ซึ่งมีผลทำให้คดีอาญาความผิดอันยอมความได้ระงับไป²⁶ การยอมความเป็นการ
กระทำของทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิด โดยตกลงกันเพื่อเลิกคดี ถ้าไม่มีความตกลงของทั้งสอง
ฝ่ายเพื่อเลิกคดีก็จะเรียกว่า ยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายไม่ได้ ซึ่งต่างจากการระงับ
คดีโดยการถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้องซึ่งเป็นการแสดงเจตนาของผู้เสียหายหรือโจทก์ฝ่ายเดียว

การยอมความในคดีความผิดอันยอมความได้กฎหมายบัญญัติให้ยอมความในเวลาใดก่อน
คดีถึงที่สุดก็ได้²⁷ ซึ่งตราใบคดียังไม่ถึงที่สุดแม้คดีจะผ่านพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ
หรือศาลหรือศาลฎีกาได้ทำคำพิพากษาแล้ว แต่เมื่อยังไม่มีคำอ่านคำพิพากษาดังกล่าว ผู้เสียหาย
และผู้กระทำผิดอาจตกลงยอมความเพื่อเลิกคดีได้เสมอ เป็นกรณีกฎหมายที่ให้ความสำคัญ
แก่ผู้เสียหายมากเกินไป โดยละเลยต่อองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว
ผู้เขียนมีความเห็นว่าแม้จะเรียกว่าความผิดอันยอมความได้ ก็น่าจะหมายความว่า เป็นความผิดที่
คู่ความอาจตกลงยอมความเพื่อเลิกคดีกันได้ แต่การยอมความก็ควรเปิดโอกาสให้กระทำภายใน
กำหนดระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ควรจะขยายไปถึงขนาดที่ว่าอาจยอมความกันได้อยู่เสมอ

ในเรื่องระยะเวลาที่กำหนดให้ยอมความ เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศเยอรมัน
จะเห็นได้ว่าในเรื่องการฟ้องคดีอาญาบางกรณีกฎหมายบัญญัติให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีได้²⁸
ในกรณีความผิดฐานบุกรุก ดุหมั่น ทำร้ายร่างกายโดยเจตนาหรือประมาท ชู้ชู้ผู้อื่น ทำให้เสีย
ทรัพย์สิน เปิดเผยความลับผู้อื่น การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายจะกระทำได้ต่อเมื่อการประนีประ
ยอมต่อเจ้าพนักงานประนีประนอมซึ่งกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งไม่เป็นผลสำเร็จ และผู้เสียหาย
จะต้องยื่นใบรับรองแสดงผลการประนีประนอมพร้อมฟ้องด้วย²⁹ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการยอมความ
ในคดีอาญาของประเทศเยอรมันนี้แม้เจ้าพนักงานของรัฐเข้ามาทำหน้าที่ประนีประนอมและจะต้อง
กระทำเสียก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น ภายหลังจากเมื่อฟ้องคดีต่อศาลไปแล้วหากผู้เสียหายต้อง

²⁶ ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม, "การยอมความในคดีอาญา" หน้า 104.

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรค 2.

²⁸ The German Code of Criminal Procedure. Section 374.

²⁹ Ibid. Section 380.

การระงับคดีก็อาจกระทำได้โดยการถอนฟ้อง³⁰

สำหรับความเหมาะสมของระยะเวลาในการขอมความในประเทศไทย เนื่องจาก การขอมความในคดีอาญาความผิดอันขอมความได้ของไทย กฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้ ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดอาจทำการขอมความได้โดยการตกลงด้วยวาจาและไม่มีองค์กรใดเข้ามาตรวจสอบควบคุม ผู้เขียนเห็นว่าควรระงับคดีให้ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดตกลงขอมความกันได้ก่อนมีการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น (ผู้เสียหายเป็นโจทก์) ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการร้องทุกข์ มอบคดีให้รัฐเข้าดำเนินคดีอาญาแล้ว หากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอีกต่อไปก็อาจกระทำได้โดยการขอถอนคำร้องทุกข์ หรือในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลไปแล้วหากเป็นกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ผู้เสียหายอาจจะระงับคดีโดยการให้ความยินยอมเป็นหนังสือ เพื่อให้พนักงานอัยการถอนฟ้องคดีนั้นเสียได้ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเองก็อาจระงับคดีโดยการถอนฟ้องได้อยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้การระงับคดีอาญาความผิดอันขอมความได้มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และใช้วิธีการระงับคดีอาญาความผิดอันขอมความได้ให้เหมาะสมกับกระบวนการที่ กำลังดำเนินอยู่ ไม่ใช่ปล่อยให้สิทธิของผู้เสียหายในการเลือกใช้วิธีการอะไรก็ได้ในการ ระงับคดีอาญาดังกล่าว

นอกจากนี้การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เสียหายใช้สิทธิระงับคดีได้ก่อนคดีถึงที่สุด เป็นการ ขยายระยะเวลาให้ผู้เสียหายใช้การดำเนินคดีอาญาเป็นเครื่องมือบีบบังคับให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งได้มากขึ้น โดยใช้การระงับคดีอาญาเป็นเงื่อนไขต่อรอง หากศาล พิพากษาลงโทษจำคุก ก็ย่อมจะเป็นการง่ายที่จะต่อรองเรียกผลประโยชน์ เพราะจำเลยยอม สัมผัสใจที่จะเสียเงินมากกว่าที่จะยอมถูกจำคุก

สำหรับประเทศไทยเพื่อคงหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา และป้องกันการใช้คำ พิพากษาของศาลเป็นเครื่องมือบีบบังคับเพื่อต่อรองเรียกผลประโยชน์ในทางแพ่ง ผู้เขียนเห็นว่า ควรบัญญัติกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการระงับคดีอาญาความผิดอันขอมความได้ โดยการถอน คำร้องทุกข์ต้องกระทำก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล โดยการถอนฟ้องให้กระทำในเวลาใดก่อนมีคำ

³⁰ Ibid. Section 391.

นิพากษาของศาลชั้นต้น และการยอมความให้กระทำก่อนมีคำร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาล (ในกรณี
ที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี) น่าจะทำให้การดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้มีหลักเกณฑ์
มากขึ้น

4.2 การตรวจสอบการใช้สิทธิระงับคดี

เมื่อพิจารณาถึงการใช้สิทธิระงับคดีอาญา ความผิดที่มีลักษณะคล้ายกับความผิดอันยอม
ความได้ของประเทศเยอรมัน แม้ผู้เสียหายจะมีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว โดย
รัฐจะดำเนินคดีได้ก็ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย แต่เมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์มอบคดีให้รัฐ
ไปแล้วคดีก็อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ โดยทั่วไปผู้เสียหายไม่มีสิทธิที่จะถอนคำร้อง
ทุกข์ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้ถอนคำร้องทุกข์ได้³¹ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี
อาญาเอง³² แต่การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายต้องผ่านเงื่อนไขหลายประการคือได้ร้องทุกข์
แล้ว แต่พนักงานอัยการไม่ดำเนินคดีเพราะเห็นว่าการดำเนินคดีไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
ก่อนที่ผู้เสียหายจะฟ้องคดีก็จะต้องทำการประนีประนอมยอมความกับผู้กระทำผิด โดยมีเจ้าหน้าที่
ประนีประนอมซึ่งกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งเป็นผู้ประนีประนอมแล้วไม่สำเร็จ การฟ้องก็จะต้องมี
ใบรับรองผลการประนีประนอมด้วย และต้องเสียค่าธรรมเนียมเพื่อประกันความเสียหายแก่ผู้ถูก
ฟ้องอีกด้วย³³ เมื่อฟ้องคดีต่อศาลแล้วผู้เสียหายที่เป็นโจทก์อาจถอนฟ้องคดีได้โดยได้รับความยิน
ยอมของจำเลย³⁴ แต่ก็ต้องพิจารณาก่อนว่าคดีนี้พนักงานอัยการเข้ามาควบคุมคดีหรือไม่³⁵

³¹Schroder, Horst. The German Penal Code of 1871. The American Series of Foreign Penal Code, 4. Translated by Gerhard O.W. Mueller and Thomas Buerghenthal. London : Sweet & Maxwell Limited. 1961. Section 104a, 123, 170a, 194, 232, 247, 248a, 248b, 263, 264a, 265a, 266, 294, 303.

³²The German Code of Criminal Procedure. Section 374.

³³Neumann, K. Manual of German Law. Vol.2 London : Her Majesty's Stationary office, 1952, P.154.

³⁴The German Code of Criminal Procedure. Section 391.

³⁵ศาลจะรายงานต่อพนักงานอัยการเมื่อพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีจำเป็นที่พนักงานอัยการควรจะต้องเข้าควบคุมคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งพนักงานอัยการสามารถเข้าควบคุมคดีโดยยื่นคำแถลงได้ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 377.

หากพนักงานอัยการเข้ามาควบคุมคดีแล้ว ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ก็อยู่ในฐานะเป็นโจทก์ร่วมเท่านั้น ไม่อาจกระทำการใดๆ ให้คดีของพนักงานอัยการเสียหายได้³⁶

สำหรับประเทศไทยในกรณีที่เป็นการดำเนินคดีอาญา โดยพนักงานอัยการจะเห็นได้ว่ามีการตรวจสอบควบคุมการฟ้องคดีอย่างใกล้ชิด กล่าวคือการสั่งไม่ฟ้อง ไม่ออกหมาย ไม่ฎีกา การถอนฟ้อง ถอนอนุกรรมการหรือถอนฎีกา กฎหมายบัญญัติให้ต้องเสนอให้อธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงเสนอคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลให้ดุลพินิจอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือไม่อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้จำเลยก็อาจทำการตรวจสอบการถอนฟ้องของพนักงานอัยการได้ด้วยการคัดค้านการถอนฟ้องดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35.

ในส่วนของความผิดอันยอมความได้ กฎหมายบัญญัติให้เป็นสิทธิของผู้เสียหายที่จะแสดงเจตนาที่จะเอาโทษต่อผู้กระทำผิดหรือไม่ หากประสงค์จะให้รัฐดำเนินคดีก็ต้องร้องทุกข์มอบคดีหรือไม่เช่นนั้นก็เป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ถ้าไม่ต้องการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดก็อาจปล่อยให้คดีขาดอายุความหรืออาจทำการตกลงยอมความกับผู้กระทำผิดก่อนที่จะไปร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการเข้าดำเนินคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของรัฐ เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 125 ก็จะได้เห็นว่าเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนอาจทำการสอบสวนตามคำขอร้องให้ช่วยเหลือได้ แต่การสอบสวนตามที่บัญญัติได้ในมาตรา 125 นี้เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานทั่วไป หากเป็นการสอบสวนผู้ต้องหาเพื่อที่จะฟ้องคดีแล้วประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 บัญญัติห้ามมิให้ทำการสอบสวน วันแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ ในกรณีที่ผู้เสียหายร้องทุกข์มอบคดีให้พนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว หากต่อมาไม่ประสงค์จะดำเนินคดีอีกต่อไปก็อาจจะจับคดีดังกล่าวเสียโดยการถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก่อนฟ้องคดีต่อศาล หรือหากเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองก็อาจจะจับคดีดังกล่าว โดยการถอนฟ้องก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

ในเรื่องการใช้สิทธิระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ของผู้เสียหาย เมื่อพิจารณา

³⁶Ibid. Section 377.

เรื่องการตรวจสอบควบคุมจะเห็นได้ว่า หากเป็นการให้สิทธิระงับคดีของผู้เสียหายโดยการถอนคำร้องทุกข์ กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาถอนคำร้องทุกข์ไว้ ผู้เขียนเห็นว่าผู้เสียหายอาจถอนคำร้องทุกข์ได้ก่อนที่พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น เพราะหากให้ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นศาลได้แล้ว ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้องของโจทก์ซึ่งศาลจะไม่อนุญาตให้ถอนฟ้อง ผู้เสียหายก็จะเสี่ยงไประงับคดีโดยการถอนคำร้องทุกข์ ซึ่งจะทำให้การคัดค้านการถอนฟ้องของจำเลยเสียไป เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายก็จะเห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์ให้การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิของผู้เสียหายโดยแท้ เมื่อผู้เสียหายไม่ต้องการที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาต่อไป ผู้เสียหายเพียงแต่ไปถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ที่ร้องทุกข์ ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนเพียงแต่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้ร้องทุกข์ลงชื่อไว้ หากการถอนคำร้องทุกข์กระทำเมื่อคดีอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็จะสั่งระงับคดี³⁷ เพราะเหตุดังกล่าว มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ และผู้ต้องหาไม่อาจคัดค้านการถอนคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย เพราะการถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิของผู้เสียหายซึ่งกระทำได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากใคร และกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาที่จะกระทำการคัดค้านดังกล่าวได้

หากเป็นการระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้โดยการยอมความ ซึ่งเห็นเรื่องที

³⁷ การสั่งคดีของพนักงานอัยการแบ่งออกเป็น 2 กรณีคือการสั่งคดีมีเงื่อนไขระงับคดีกรณีหนึ่ง และการสั่งคดีในเนื้อหาคดีอีกกรณีหนึ่ง โดยหลักแล้วพนักงานอัยการต้องหยิบยกปัญหาในเรื่องเงื่อนไขระงับคดีขึ้นพิจารณาก่อน ถ้าปรากฏว่ามีเงื่อนไขระงับคดี พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจหรือหมดอำนาจดำเนินคดีนั้น และถ้าเงื่อนไขระงับคดีปรากฏขึ้นภายหลัง พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจหรือหมดอำนาจที่จะดำเนินคดีนั้นต่อไปก็ การชี้ขาดเนื้อหาคดีจะกระทำมิได้ พนักงานอัยการต้องสั่งระงับคดีเพราะเหตุนี้ๆ และไม่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 เพราะกรณีที่สั่งไม่ฟ้องและต้องดำเนินการตาม มาตรา 145 นั้นเป็นกรณีของคำสั่งในเนื้อหาคดีเท่านั้น (ดู คณิต ณ นคร. "การสั่งคดีและคำสั่งคดีของพนักงานอัยการ" วารสารอัยการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 2521, หน้า 25-26 และดู คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 133.

ผู้เสียหายตกลงกับผู้กระทำผิดเพื่อระงับคดีอาญา เป็นการตกลงใจทั้งสองฝ่ายซึ่งการยอมความในคดีอาญานี้ไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบของการยอมความไว้ ดังนั้นคู่กรณีอาจตกลงยอมความกันด้วยวาจาก็ได้ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายในส่วนนี้ก็จะเห็นได้ว่ากฎหมายต้องการที่จะให้ยอมความกันได้ในความผิดประเภทนี้ แต่อย่างไรก็ตามหากจะปล่อยให้มีการยอมความกันได้ตลอดระยะเวลาก่อนคดีถึงที่สุด เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้วก็จะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปแล้วเสียเปล่า ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมบัญญัติกฎหมายให้ยอมความในระยะเวลาใดก่อนมีคำร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการร้องทุกข์มอบคดีให้พนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว หากประสงค์จะระงับคดีก็กระทำได้โดยการถอนคำร้องทุกข์ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลก็อาจระงับคดีโดยการถอนฟ้องได้อยู่แล้ว

ส่วนการระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความได้โดยการถอนฟ้องนั้น กล่าวโดยทั่วไป การที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญา ก็เพราะโจทก์ประสงค์จะให้ศาลพิพากษลงโทษจำเลยตามความผิดที่กล่าวหา อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่โจทก์ยื่นฟ้องแล้วอาจมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นแก่คดีของโจทก์หรือโดยเหตุผลบางประการทำให้โจทก์ไม่ต้องการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป โจทก์อาจทำได้โดยการถอนฟ้อง แต่การถอนฟ้องของโจทก์มีผลทำให้สิทธิดำเนินคดีอาญาระงับ การดำเนินกระบวนการพิจารณาของฝ่ายอื่นๆ อาจเสียไปเพราะการถอนฟ้องของโจทก์ ดังนั้นกฎหมายจึงบัญญัติให้มีการตรวจสอบโดยศาล จำเลยหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี

ในส่วนของการตรวจสอบการถอนฟ้องโดยศาลนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 วรรคแรกบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาล กล่าวคือศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือมิอนุญาตให้ถอนก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรประการใด ถ้าคำร้องขอถอนฟ้องได้ยื่นในภายหลังเมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้วให้ถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้องศาลจะใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ถอนฟ้องไม่ได้ศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย บทบัญญัติของมาตรา 35 มิได้บัญญัติไว้ว่าให้ศาลใช้ดุลพินิจเฉพาะคดีอาญาแผ่นดินเท่านั้น ดังนั้นย่อมหมายความว่า ในคดีอาญาความผิดอันยอมความได้ ศาลก็ใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือมิอนุญาตให้ถอนฟ้องได้เช่นเดียวกัน^{๓๕} การที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลในการอนุญาตให้ถอนฟ้องก็เพื่อให้ศาลทำ

^{๓๕}สัญญา ชรรมศักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, ปรับปรุงแก้ไขโดย ศาสตราจารย์ประภาส อวยชัย. พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, กรุงเทพมหานคร, 2529. หน้า 457.

หน้าที่ตรวจสอบการถอนฟ้องของโจทก์ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของเราเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริง ในชั้นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานมีหน้าที่ค้นหาความจริงโดยไม่ผูกมัดกับคำขอหรือคำร้องของผู้ใด และในชั้นศาลทุกฝ่ายมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการค้นหาความจริง ศาลเองก็จะวางเฉยไม่ได้ ในการทำหน้าที่ค้นหาความจริงของศาลนั้นศาลไม่ผูกมัดกับแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใดเช่นเดียวกัน ศาลมีหน้าที่ต้องค้นหาความจริงจนเป็นที่พอใจ ซึ่งการค้นหาความจริงในลักษณะนี้ เรียกว่าการค้นหาความจริงในหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา³⁹ แต่ในทางปฏิบัติคดีอาญาคความผิดอันยอมความได้ ศาลไทยจะปล่อยให้ เป็นสิทธิของโจทก์ กล่าวคือเมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องก่อนจำเลยยื่นคำให้การ ศาลจะอนุญาตให้ถอนฟ้องเสมอ และถ้าหากยื่นคำร้องภายหลังเมื่อจำเลยยื่นคำให้การแล้ว หากจำเลยไม่คัดค้าน ศาลก็อนุญาตให้ถอนฟ้องเช่นเดียวกัน⁴⁰ ทางปฏิบัติของศาลจึงไม่ได้เป็นไปตามหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

นอกจากกฎหมายจะบัญญัติให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบการถอนฟ้องของโจทก์แล้ว จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 บัญญัติให้จำเลยมีอำนาจตรวจสอบการถอนฟ้องได้ด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่คำร้องขอถอนฟ้องได้ยื่นในภายหลังเมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้ว ศาลต้องถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดคำแถลงของจำเลยไว้ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้องให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสียและดำเนินกระบวนการถอนฟ้องคดีอาญาคความผิดอันยอมความได้ตั้ง มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ซึ่งเป็นผลดีต่อจำเลย จึงทำให้ต้องศึกษาว่ามีเหตุผลอะไรที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้องของโจทก์

ในส่วนของจำเลยนั้นเมื่อมีการฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วจำเลยมีสิทธิที่จะขอให้ศาลพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนให้กระจ่างแจ้งได้⁴¹ การที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้องย่อมหมายความว่าจำ

³⁹ คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หน้า 8.

⁴⁰ กระทรวงยุติธรรม คู่มือตุลาการ เล่ม 1 2526, หน้า 320-321.

⁴¹ จรัญ ภักดีธนากุล, "หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 1444/2530" คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับบริการสวัสดิการศาลฎีกา บริการส่งเสริมตุลาการ เล่มที่ 5, 2530. หน้า 165.

เลขประสงค์ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปจนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุด เหตุที่จำเลยต้องการให้ศาลมีคำพิพากษา อาจเป็นเพราะจำเลยเชื่อว่าศาลจะพิพากษายกฟ้องโจทก์กันเป็นผลดีกว่าการที่โจทก์ถอนฟ้อง เพราะคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องย่อมแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของจำเลย เป็นการลบล้างความเสื่อมเสียที่จำเลยถูกฟ้องกล่าวหาโดยสิ้นเชิง แต่การถอนฟ้องมีผลเป็นเพียงให้คดีระงับไป ซึ่งยังมีได้มีการพิสูจน์ในความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา ปัญหาว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือไม่จึงยังไม่เป็นที่เห็น โดยชัดแจ้ง นอกจากนี้การถอนฟ้องเป็นเพียงตัดสิทธิของผู้เป็นโจทก์ที่ยื่นฟ้องและถอนฟ้องไปไม่ให้ฟ้องจำเลยได้อีก แต่มีหลายกรณีที่บุคคลอื่นที่มีอำนาจฟ้องยังอาจฟ้องจำเลยในความผิดนั้นได้อีก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 36(2) ถ้าหากเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องเสร็จเด็ดขาดแล้วบุคคลใดก็ตาม ไม่ว่าจะเคยเป็นโจทก์ในคดีนั้นมาแล้วหรือไม่ ก็ไม่อาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานนั้นได้อีก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(4) หรือจำเลยอาจต้องการเอาข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีอาญาไปใช้ในคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 หรือเพื่อจะฟ้องโจทก์หาว่ากล่าวร้ายฟ้องคือฟ้องเกี่ยวกับการทำชานหลักฐานเท็จเบิกความเท็จ หรือแจ้งความเท็จ เป็นต้น

ในส่วนของการตรวจสอบการถอนฟ้องโดยพนักงานอัยการนั้น ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ว่าประเทศไทยใช้หลักดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ⁴² โดยหลักแล้วพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ฟ้องร้องคดีต่อศาล แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28(2)บัญญัติให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วย แต่การฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายนั้นถือว่าเป็นการฟ้องคดีอาญาแทนรัฐ⁴³ โดยพิจารณาได้จากการเปรียบเทียบกับการฟ้องคดีแพ่ง กล่าวคือการฟ้องคดีแพ่งนั้นเป็นการดำเนินคดีเพื่อตัวโจทก์เอง ดังที่กฎหมายจึงบัญญัติให้โจทก์เสียค่าธรรมเนียมต่างๆ แต่การฟ้องคดีอาญานั้นโจทก์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมดังเช่นในคดีแพ่ง นอกจากนี้กฎหมายก็บัญญัติให้พนักงานอัยการเข้าควบคุมการฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายได้ด้วย ซึ่งการเข้ามา

⁴² คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หน้า 149

⁴³ คณิง ภาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 แก้ไขเพิ่มเติมโดย

ผศ.ณรงค์ ใจหาญ พิมพ์ครั้งที่ 3 มิตรนราการพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร, 2530 หน้า 87.

คู่มือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1244/2504, 1003/2510.

ควบคุมการดำเนินคดีของผู้เสียหาย โดยพนักงานอัยการนั้น อาจกระทำโดยการยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 หรือเข้าควบคุมโดยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งรวมพิจารณาคดีที่ทั้งผู้เสียหาย และพนักงานอัยการฟ้องเป็นคดีเดียวกันตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 33 ก็ได้

การเข้าเป็นโจทก์ร่วมของพนักงานอัยการนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 บัญญัติให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในระยะเวลาใดก่อนคดีเสร็จเด็ดขาดก็ได้ แต่มีปัญหาว่าการเข้าเป็นโจทก์ร่วมของพนักงานอัยการกระทำได้เฉพาะคดีอาญาแผ่นดินหรือที่มีใช้ความผิดอันยอมความได้เท่านั้น ซึ่งเป็นภารกิจอำนาจของพนักงานอัยการในการเข้าควบคุมการดำเนินคดีอาญา ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อหลักการดำเนินคดีอาญาของเราเป็นหลักดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ การที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาเป็นการดำเนินคดีอาญาแทนรัฐ ในส่วนของพนักงานอัยการซึ่งเป็นตัวแทนรัฐจึงน่าจะมีอำนาจเข้าควบคุมดูแลคดีอาญาได้ เสมอไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความได้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาเป็นไปโดยถูกต้องและเป็นธรรมเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐมิให้เสียหายจากการดำเนินคดีของผู้เสียหาย ดังนั้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 ควรจะแก้ไขให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีอาญาทุกประเภทที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องแล้ว

ภายหลังที่มีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าเป็นโจทก์เพื่อควบคุมคดีที่ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีอาญาความผิดอันยอมความได้แล้ว ปัญหาที่ตามมาคือการฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายนั้น ไม่ได้ผ่านพนักงานอัยการ ดังนั้นพนักงานอัยการจะทราบว่าการฟ้องคดีก็ต่อเมื่อผู้เสียหายที่เป็นโจทก์หรือศาลเป็นผู้แจ้งให้พนักงานอัยการทราบเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อเราต้องการให้พนักงานอัยการเข้าควบคุมคดี ก็ควรจะบัญญัติกฎหมายให้มีการร่วมมือระหว่างศาลและพนักงานอัยการ โดยการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 168 กล่าวคือตามที่บัญญัติไว้เดิมตั้งแต่เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว ให้ส่งสำเนาฟ้องให้แก่จำเลยเป็นรายตัวไป ก็ควรที่จะเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา เมื่อศาลประทับฟ้องแล้วนอกจากให้ส่งสำเนาฟ้องให้แก่จำเลยเป็นรายตัวแล้ว ให้ส่งสำเนาฟ้องให้แก่พนักงานอัยการด้วย เพื่อให้พนักงานอัยการเข้ามาควบคุมคดี ถ้าหากเป็นการฟ้องคดีความผิดอาญาแผ่นดินพนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องเข้ามาควบคุมคดี แต่ถ้าหากเป็นความผิดอันยอมความได้ก็ให้เป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ

ว่าจะเข้ามาควบคุมการดำเนินคดีนี้หรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นว่าหากพนักงานอัยการเข้ามาควบคุมคดีแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะก็ควรที่จะเข้ามาควบคุมคดี เช่น ในระยะหนึ่งความผิดฐานถือโงงเกิดทีมนาก การถอนฟ้องคดีนี้ก็มีมาก แม้กฎหมายจะบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลในการอนุญาตหรือมิอนุญาตให้ถอนฟ้องก็ได้ หากศาลไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องและโจทก์ก็ไม่เต็มใจที่จะดำเนินคดีต่อไป การพิสูจน์ความจริงก็จะทำได้ไม่เต็มที่ การปราบปรามคดีอาญาความผิดอันยอมความ ได้คงไม่บรรลุผลดังที่พนักงานอัยการก็ควรที่จะเข้ามาควบคุมคดี

เมื่อพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์แล้ว กฎหมายให้น้ำหนักความสำคัญแก่การดำเนินคดีของพนักงานอัยการมากกว่าการดำเนินคดีของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 32 ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะกระทำผิดของอัยการเสียหายโดยกระทำหรือละเว้นกระทำการใดๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่งผู้เสียหายกระทำหรือละเว้นกระทำการนั้นๆ ได้ ทั้งนี้โดยหลักที่ว่าพนักงานอัยการดำเนินคดีในนามของรัฐและเพื่อประโยชน์ของรัฐ ส่วนผู้เสียหายที่เข้าดำเนินคดีนี้ก็เพื่อประโยชน์ของตนเองมากกว่า การดำเนินคดีที่มุ่งเพื่อประโยชน์แก่ตนเองนั้น บางกรณีอาจทำให้ประโยชน์ของรัฐเสียไปได้ เช่นผู้เสียหายสมยอมกับจำเลยโดยการนำพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์กับจำเลยและขัดกับพยานของพนักงานอัยการเข้ามานำสืบในศาล อาจทำให้ศาลยกฟ้องคดีนั้นเสียได้⁴⁴

การเข้าควบคุมคดีของพนักงานอัยการนอกจากการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมแล้ว อาจรวมถึงในกรณีที่มีการรวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกันด้วย ดังได้กล่าวแล้วว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างมีอำนาจที่จะฟ้องและดำเนินคดีได้โดยลำพัง แต่หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีว่าบุคคลจะไม่ได้รับความเดือดร้อนซ้ำสองสำหรับการกระทำเดียวกัน (ne bis in idem) เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องเข้ามาแล้ว โดยเนื้อหาของหลัก ne bis in idem และฐานะอันเป็นรองในคดีอาญาของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 32 ท่านอาจารย์ ดร.คณิต ณ นคร เห็นว่าผู้เสียหายจะยื่นฟ้องเข้ามาอีกไม่ได้ ทำได้แต่ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการตามประ-

⁴⁴ คณิง ภาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 หน้า 92.

มวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 30 เท่านั้น⁴⁵ แต่อย่างไรก็ตาม โดยที่การดำเนินคดีอาญาของเราเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แม้ผู้เสียหายจะได้ยื่นฟ้องคดีไว้แล้ว พนักงานอัยการก็มีอำนาจฟ้องใน เรื่องเดียวกันนั้นได้ และเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องเข้ามาด้วยแล้วจะต้องมีการรวมพิจารณาคดีกันเป็นคดีเดียวกันเสมอ แม้ถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 33 จะทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องดุลพินิจของศาลในการสั่งรวมพิจารณาคดีแต่โดยที่ตัวบทกฎหมายมิได้เห็นเรื่องใดคดีเดียว แต่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ ท่านอาจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ไม่เห็นด้วยกับการตีความว่าการสั่งรวมพิจารณาคดีตามมาตรา 33 เป็นเรื่องดุลพินิจของศาล เพราะเป็นการตีความที่ขัดกับหลัก ne bis in idem⁴⁶ ฉะนั้นโดยหลักการดังกล่าวนี้ศาลจึงต้องสั่งให้รวมคดีของพนักงานอัยการและของผู้เสียหายที่ได้ยื่นฟ้องไว้เสมอจะใช้ดุลพินิจไม่ได้

เมื่อต้องมีการรวมพิจารณาคดีกันเป็นคดีเดียวกันแล้ว การดำเนินคดีของผู้เสียหายก็จะตกเป็นรอง หากผู้เสียหายจะกระทำให้คดีของพนักงานอัยการเสียหาย โดยกระทำหรือละเว้นกระทำการใดๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่งผู้เสียหายกระทำหรือละเว้นกระทำการใดๆ ได้ การตรวจสอบว่ามีการฟ้องคดีอาญาเรื่องเดียวกันในศาลเดียวกันหรือต่างศาลกันหรือไม่ ก็ควรจะมีระเบียบการตรวจสอบภายในของศาลเอง โดยการสอบถามจำเลย หากผู้เสียหายยื่นฟ้องไปแล้วพนักงานยื่นฟ้องภายหลังศาลก็สั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน การดำเนินคดีของผู้เสียหายก็จะเป็นรองการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ การตรวจสอบการใช้สิทธิระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความ ได้ของผู้เสียหายก็จะกระทำได้ผลมากขึ้น

การตรวจสอบการใช้สิทธิระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความ ได้ของผู้เสียหาย โดยการถอนคำร้องทุกข์ และการยอมความ ไม่สามารถกระทำได้ เพราะกฎหมายประสงค์ให้เป็นที่สิทธิของผู้เสียหาย โดยแท้ แต่การจำกัดระยะเวลาให้ใช้วิธีระงับคดีอาญา โดยการถอนคำร้องทุกข์ ต้องกระทำต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก่อนฟ้องคดีต่อศาล การยอมความให้กระทำก่อนยื่นคำร้องทุกข์หรือก่อนผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล และการถอนฟ้องให้กระทำได้ก่อนยื่นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ก็เป็นการควบคุมการใช้สิทธิระงับคดีได้ทางหนึ่ง นอกจากนี้การตรวจสอบการใช้สิทธิระงับคดีอาญาความผิดอันยอมความ ได้โดยการถอนฟ้อง โดยให้ เป็นดุลพินิจของศาลและ

^{45, 46} คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หน้า 150.

ให้สิทธิแก่จำเลยในการคัดค้าน รวมทั้งการตรวจสอบโดยพนักงานอัยการก็เป็นการควบคุมการใช้สิทธิระงับคดีได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งหากองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบกระทำโดยมุ่งถึงเป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาคือการชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาแล้ว ผู้เขียนเชื่อว่าการบังคับใช้กฎหมายอาญาในส่วนของความผิดอันยอมความ ได้น่าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย